

LAUREA

Miehen työ – vapaaehtoisena Walkersissa?

Janne Leskinen

2009 Laurea Otaniemi

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Otaniemi

Miehen työ – vapaaehtoisena Walkersissa?

Janne Leskinen
Sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Joulukuu, 2009

Janne Leskinen

Miehen työ – vapaaehtoisena Walkersissa?

Vuosi 2009 Sivumäärä 26

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata Walkers- nuorisokahviloiden miesten motivaatiotekijöitä vapaaehtoistyöhön. Tutkimus liittyy Walkersin Karvanaama- projektiin, jossa etsitään erityisesti miehiä nuorisokahviloissa ja Walkers- bussissa tehtävään vapaaehtoistyöhön. Useassa kahvilassa naistyöntekijöitä on huomattavasti miehiä enemmän. Walkersissa tehtävä vapaaehtoistyö perustuu molempien sukupuolten tasaiseen läsnäoloon ja nuoren kasvun turvalliseen tukemiseen.

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys muodostui vapaaehtoistyöstä, sosiaalialan sukupuolisuudesta ja motivaatiosta. Työni kantavana teoriana käytin Anne-Brgitta Yeungin suomalaisten vapaaehtoistyötä tekevien motivaatiotekijöiden timanttimalia. Timanttimali rakentuu kahdeksasta akselista joilta löytyy vapaaehtoistyöhön motivoivia teemoja. Akselien päistä löytyy kattoteemat, jotka tiivistävät yhteen kultakin akselilta löytyvät teemat. Nämä kattoteemat ovat saaminen-antaminen, jatkuvuus-uuden etsintä, etäisyys-läheisyys ja pohdinta-toiminta. Tutkimusmenetelmänäni käytin laadullista tutkimusta, jonka toteutin ryhmähaastatteluna. Haastattelin neljää Walkersin miesvapaaehtoista ja käytin sisällönanalyysissä teoriasidonnaista menetelmää. Luokittelin materiaalin Yeungin timanttimalin mukaisesti. Suurin osa vastauksista sopi timanttiin, ja osa jäi sen ulkopuolelle. Nämä tiedot käsittelin erikseen.

Päälöydökset materiaalista olivat miesten halu auttaa sekä tarve toiminnallisuudelle. Suurin osa haastattelun materiaalista löytyi saaminen-antaminen- akselilta, josta löytyi myös auttamisen halu. Tämä viittaa siihen että sellaiset teemat kuten itsensä toteuttaminen, henkilökohtainen hyvinvointi ja emotionaaliset palkinnot ovat miehille tärkeitä. Lisäksi miehet kokivat tarvetta toiminnallisuudelle työssä, sillä haastavat asiakasryhmät ja etsivä työ koettiin palkitsevaksi. Tulokset lähinnä vahvistavat ennakkotietoja aiheesta. Niiden avulla voidaan kuitenkin parantaa entisiä työmuotoja suuntaan joka edistää miesten hyvinvointia Walkersin töissä.

Janne Leskinen

A mans job – as a volunteer in Walkers?

Year	2009	Pages	26
------	------	-------	----

In this thesis I describe the factors that motivate the male employees in Walkers café's to their voluntary work. The study is part of a Karvanaama(Furry face)- project, that was created particularly to seek for male volunteers to work in the Walkers cafés and in the Walkers- bus. There are significantly more female than male employees in Walkers. The voluntary work in Walkers is based on equal presence of both sexes, and supporting the growth of its young clients.

The theoretical context of this study is based on voluntary work, sexuality of social services, and motivation. My study is based on a diamond model describing the motivational factors of Finnish voluntary workers, created by Anne- Birgitta Yeung. The model consists of motivational themes that are located on to eight axels. The axels are named as opposite terms, getting-giving, continuity-newness, distance-proximity, and thought-action. My study is a qualitative study and I organized a theme interview to a group of male volunteers. I based my analysis on Yeung's theory and categorised the answers by using the diamond model. The data mainly fit the diamond perfectly, but some observations had to be processed separately.

The key features found from the material were a will to help and a need for functionality in voluntary work. A large part of the material was located to the getting-giving- axel. This indicates that such themes as self actualization, personal well- being and emotional rewards are essential to men. In addition the men felt a need for functionality in their work, as seeking and working with challenging young people was found rewarding. The results of my study mainly strengthen the former knowledge concerning this area of science. Nevertheless they can be used to develop old practices to a direction that enhances the well- being of Walkers' male volunteers.

Keywords: volunteer work, sexuality, motivation

SISÄLLYS

1	Johdanto	<u>6</u>
2	Opinnäytetyön tausta ja yhteistyökumppanit	<u>7</u>
2.1	Aseman lapset ry ja Walkers- toiminta	<u>7</u>
3	Vapaaehtoistyö ja sosiaalialan sukupuolisuus yleensä	<u>8</u>
4	Motivaatio	<u>10</u>
4.1	Yleisesti motivaatioteorioista	<u>10</u>
4.2	Vapaaehtoistyön motivaatiotekijöiden timanttimalli	<u>12</u>
5	Opinnäytetyön toteutus	<u>14</u>
5.1	Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymys	<u>14</u>
5.2	Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä	<u>14</u>
5.3	Tutkimusaineiston kerääminen	<u>16</u>
5.4	Aineistonanalyysi	<u>17</u>
6	Tutkimustulokset	<u>18</u>
6.1	Saaminen – antaminen	<u>18</u>
6.2	Jatkuvuus – uuden etsintä	<u>19</u>
6.3	Etäisyys – läheisyys	<u>20</u>
6.4	Pohdinta – toiminta	<u>21</u>
6.5	Timanttimallin ulkopuoliset löydökset	<u>23</u>
7	Pohdinta	<u>24</u>
7.1	Tulosten yhteenveto	<u>24</u>
7.2	Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	<u>26</u>
	Lähteet	<u>28</u>
	Liitteet	<u>29</u>
	Liite 1. Ryhmähaastattelun teemakysymykset	<u>29</u>
	Liite 2. Esimerkki luokittelusta	<u>30</u>

Suomi on viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana ajautunut kahdesti lamaan. Ensimmäisen laman voidaan katsoa kestäneen vuodesta 1990 vuoteen 1993. Moni joutui luopumaan työpaikastaan ja vakaasta elintasostaan. Työntekeminen tunnustetaan yleisesti ihmisen perustarpeeksi ja tästä syystä moni löysi laman aikana elämästään tyhjiön, johon yksi ratkaisu oli vapaaehtoistyö.

Näinä vuosina vapaaehtoisvoimin toimivilla nuorisotyön organisaatioilla ei ollut työstä puutetta. Maahanmuuttajien määrä oli nousussa ja nuoret aikuiset kärsivät laman aiheuttamista talousongelmista. Näitä ongelmia ja niiden aiheuttamia tunteita oli vaikea hallita ja siksi moni nuori ajautuikin purkamaan niitä päihteiden avulla tai jengeissä, joiden mukana esimerkiksi Helsingin Rautatientorille saattoi joidenkin arvioiden mukaan eksyä viikonloppuisin tuhansia nuoria. Se taas tarkoitti ehtymättömältä tuntuvaan työmaata esimerkiksi Walkers- nuorisokahviloille. Aseman Lapset ry. tarjosi loistavat puitteet vapaaehtoistyön tekemiselle niin työn haasteellisuuden kuin sosiaalisen itsensä toteuttamisen kannalta. Niin mies- kuin naistyöntekijöitä riitti, sillä molemmat löysivät nuorten kanssa tehtävästä vapaaehtoistyöstä itselleen merkittävää elämänsisältöä.

Ensimmäinen lama elää näinä päivinä korkeintaan kahvipöytäkeskusteluissa mutta valtion talous on reilussa kymmenessä vuodessa ajautunut jo uuteen taantumaa. Vielä ei olla aivan yhtä syvällä kuin 90- luvun alussa, mutta pirstaloitunut yhteiskunta ja perheiden sisäiset heikot sosiaaliset rakenteet ovat ajaneet nuoret uudestaan etsimään itseään kaupungin yöstä. Samaan aikaan nuorisotyön vapaaehtoisorganisaatiot taistelevat mainostauluilla työvoimasta kiivaammin kuin koskaan, sillä edellinen nousukausi ei tuonutkaan mukanaan yhteiskuntaa ja perheitä parantavaa ihmelääkettä. Tästä viimeisimpinä todisteina voidaan pitää nuorten miesten Auvinen ja Saari epätoivoisia ratkaisuja.

Nuoret tarvitsevat edelleen tervettä aikuisen mallia, niin miestä kuin naistakin, jollaista ei valitettavasti aina kotoa löydy. Tällaisessa tilanteessa nuori saattaa usein lähteä hakemaan tätä mallia kodin ulkopuolelta, ehkä kadulta, ehkä harrastusten parista, ehkä nuorisokahvilasta. Tässä opinäytetyössä kuvailen niitä tekijöitä jotka motivoivat miehiä Walkersin vapaaehtoistyöhön. Sukupuolijakauma on tällä hetkellä Walkerseissa huonoimmillaan yksi mies viittä naista kohtaan ja vapaaehtoisia miehiä on löydettävä lisää, sillä työtä tällä alalla todistetusti riittää.

2 Opinnäyteytön tausta ja yhteistyökumppanit

Ajatus opinnäytetyöni aiheesta lähti Aseman Lapset ry:n Mauri Mujuselta, ja se liittyy yhdistyksen Karvanaama- projektiin. Tämän projektin tarkoituksena on herättää miesten kiinnostus, ja tutkia heidän motiivejaan Walkersin tarjoamaan vapaaehtoistyöhön.

2.1 Aseman lapset ry ja Walkers- toiminta

Aseman Lapset ry on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton valtakunnallinen järjestö. Sen jäsenet ovat nuorisoi-, sosiaali- ja terveysturvan edustajia. Järjestön tavoitteena on saada aikaan henkilökohtainen ja toimiva vuorovaikutus aikuisten ja nuorten välille. Vuonna 1990 perustetun Aseman Lapset ry:n perustehtävä on edistää nuorten tervettä kasvua ja ehkäistä syrjäytymistä, väkivaltaa, rikollisuutta ja päihteiden ongelmakäyttöä. Järjestö pyrkii kehittämään lasten, nuorten ja perheiden sekä koko yhteiskunnan hyvinvointia. Aseman Lapset ry on Lastensuojelun Keskusliiton, Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry:n, Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry:n ja Terveysturvan edistämisen keskus ry:n jäsen. (Lahtela & Mujunen 2007)

Walkers-toiminta on Lahtelan ja Mujusen (2007) mukaan Aseman lapset ry:ssä kehitetty ainutlaatuinen suomalainen nuorisotyön muoto. Ainutlaatuista siitä tekee nuorten hyväksyminen sellaisina kuin he ovat, ihmisinä oireineen (päihtyneisyys, masentuneisuus yms.) siinä missä esimerkiksi Espoon kaupungin työntekijät eivät saa pitää tiloissaan päihtynyttä nuorta. Se että nuori otetaan vastaan ja hyväksytään ei tarkoita sitä että päihteiden käyttöä hyväksyttäisiin, vaan sääntörikkomuksiin kahviloissa puututaan. Walkersin luoma malli on otettu käyttöön Corkin kaupungissa Irlannissa.

Walkers on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää nuorisotyötä, jonka pääperiaatteena on tuottaa nuorille turvallista ja hyväksyvää aikuisuutta toiminnassa luodun aikuisyhteisön välityksellä. Toiminnan tavoitteena on täydentää myös toiminnallisesti paikallista nuorisotyötä sekä lisätä yhteistyötä eri yhteistyötahojen, viranhaltijoiden, yritysten, yhteisöjen sekä yksittäisten ihmisten kesken. Walkers-toimintaa toteutetaan perinteisesti Walkers-kahviloissa sekä kadulla, mutta myös nuorten muissa toimintaympäristöissä.

Walkers toimii ensisijaisesti ammattilaisten organisoimana ja vapaaehtoisvoimin. Vapaaehtoistyöntekijöitä tarvitaan moniin eri työtehtäviin kuten ratsaamiseen, kahvilan myyntitehtäviin sekä yleisen järjestyksen ylläpitoon ja nuorten kanssa keskusteluun. Yksittäisessä kahvilassa toiminnasta vastaa toimintavastaava, joka ohjaa vapaaehtoisia. Hän toimii myös yhteyshenkilönä Aseman lapset ry:n ja kahvilan välillä. Kahvilan perustana toimii

jokin taustayhteisö kuten seurakunta tai nuorisotoimi. Tilat ja rahoitusjärjestelyt ovat taustayhteisön vastuulla. Kahvilassa tehtävä työ perustuu niin työntekijöiden kuin asiakkaidenkin osalta vapaaehtoisuuteen. Kenelläkään ei ole velvoitetta tulla kahvilaan töihin tai asiakkaaksi. Kahvilat eivät rakenna liiketoimintaa eivätkä ne tee voittoa, vaan niiden resurssit koostuvat lahjoituksista ja taustayhteisöjen varoista.

Nuorisotyö on nykyisessä muodossaan väliinputoajan roolissa sosiaalityön kentässä. Karjalainen (2007, 161) käsittelee tätä ongelmaa Sosiaalityön käsikirjassa ja näkee asiassa kaksi ongelmaa. Hänen mukaansa nuoret ovat jääneet marginaaliin sosiaalityössä, jolla ei ole keinoja tunnistaa nuoria yksilöinä, tai yhteiskunnan jäseninä. Toinen ongelma Karjalaisen mukaan on se kuinka nuorten ongelmat huomataan sosiaalityössä vasta kun heidän tilanteensa on kärjistynyt. Myös Raitakarin ja Vironkannaksen kirjassa (2009) viitataan vastaavaan ongelmaan. Heidän mukaansa nuorisotyö ja sosiaalityö tekevät töitä samojen asiakkaiden kanssa ja samalta arvopohjalta mutta ovat silti lakien ja hallinnollisten lähtökohtien johdosta hyvin kaukana toisistaan.

Nuoruuteen liittyä olennaisena osana rajojen etsiminen sekä kodin ja yhteiskunnan arvojen kyseenalaistaminen. Tästä syystä nuoren tilanteen tulkitseminen on monimutkaista ja tulkinnanvaraista työtä. Walkers toimii sosiaalitoimen ja nuoren välissä sosiaalisen nuorisotyön keinoin. Walkersiin nuori voi tulla omana itsenään, oireineen ja ongelmineen, tavallisten ihmisten luo, jotka hyväksyvät hänet ilman vanhemmuuden taakkaa tai sosiaaliviraston institutionaalista valtaa. Walkers ei lähtökohtaisesti tarjoa apua asiakkailleen mutta ohjaa avun piiriin tarvittaessa.

3 Vapaaehtoistyö ja sosiaalialan sukupuolisuus yleensä

Yeung (2002, 24) kuvaa kirjassaan "Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskuntaa" vapaaehtoistyölle ominaisia piirteitä. Hänen mukaansa mm. 34% suomalaisista tulee sanasta vapaaehtoistoiminta spontaanisti mieleen jokin kohde, ja yksittäisistä kohteista useimmin mainittiin Suomen Punainen Risti. Sen lisäksi mainintoja saivat mm. vanhusten, lasten ja nuorten hyväksi tehtävää toimintaa, mm. jokin urheilu tai liikunta. Mielleyhtymiä syntyi runsaasti myös auttamisen ja hyväntekeväisyyden suuntaan, ja mielikuvissa keskeisiä elementtejä olivat mm. palkattomuus ja hyvän asian edistäminen.

"Vapaaehtoistoiminta on jännittävä ja dynaaminen yhteiskunnan sara: se sekä seuraa yhteiskunnallisia trendejä ja murroksia että saa niitä itse aikaan. Siinä kohtaavat yksilöiden perinteiset yhteistoiminnan tavat ja kaipuu, antamisen ja auttamisen arvot sekä osallisuus yhteiseen. Vapaaehtoistoiminnan murros- ja muutosvoima piilee siinä, että se tarjoaa myös yksilöille ja yhteisöille merkityksiä ja merkityksellisyyttä sekä antamisen ja saamisen

yllättäviä elämyksiä". (Yeung ja Nylund. 2005, 13) Lama- aika oli vapaaehtoistyön ja sitä tarjoavien järjestöjen kulta- aikaa, sillä jokainen ihminen elää jossain määrin työstä ja näin ollen hahmottaa myös itseään sen kautta.

Vapaaehtoistyön pätevä määrittely on vaikea tehtävä, sillä se käsitetään jo pelkästään alueellisesti hyvin eri tavoin. Toisaalta lähimmäisen auttamisen mentaliteetti on juurtunut syvälle suomalaiseen sielunmaisemaan, toisin sanoen vapaaehtoisuuden historiallinen perspektiivi määrittää sitä itseään osaltaan hyvin vahvasti.

Vapaaehtoistoiminnan ilmiöstä on käytetty erilaisia käsitteitä yhteiskunnallisten muutosten eri vaiheissa, kuten talkootyö, armeliaisuus, vapaa huoltotyö ja hyväntekeväisyys sekä viimeisten vuosikymmenten aikana vapaaehtoistoiminta, vapaaehtoisuus ja vapaaehtoistyö. Sekaannusta voi tulla vapaaehtoistoiminnan ja vertaistoiminnan välille, sillä Yeung ja Nylund (2005) löysivät monia vertaistoimintaa kuvaavia käsitteitä, kuten oma- apu, itseapu, keskinäinen tuki ja vastavuoroinen apu sekä vertaistuki. Lahtela (2008, 10) tuo esiin Eskolan ja Kurjen (2001) mainitseman eron vertaistuen ja vapaaehtoistyön välillä. Molemmille käsitteille on yhteistä auttaminen, mutta vertaistuki poikkeaa siinä, että se perustuu saman asian kokeneiden keskinäiseen vuorovaikutukseen. Vapaaehtoisuus ei edellytä samaa kokemusta autettavan tai työn kohteen kanssa, vaan työtä voivat tehdä eri lähtökohdista tulevat ihmiset. Edellämainitut luonnehdinnat kuvaavat oivallisesti vapaaehtoistyön luonnetta ja sen toteutumista ennenkaikkea hoiva- alalla. Harvemmin jos koskaan sitä kuitenkaan törmää termiin "vapaaehtoistyö" vaikkapa kaupan alalla, vaikkei se itsessään pidäkään sisällään mitään määritelmää tai rajausta joka sitoisi sen hoiva- alan töihin.

Sosiaali- ja hoiva- alan töiden juuret ovat nimenomaan naisten tekemässä vapaaehtoistyössä. Vuonna 1998 mm. sosiaalityöntekijöistä ja -opiskelijoista 90% oli naisia. (Kuronen ym. 2004, 5) Tällainen jakauma on täysin luonnollinen, ja sitä voi perustella mm. naisten luonnostaan vahvemmalla hoivavietillä. Petrelius (2004, 51–53) kuvaa artikkelissaan kirjassa "Sukupuoli ja sosiaalityö" hoivavietin periytymistä opiskelijoiden kirjoitusten perusteella. Hänen mukaansa huolenpito sisaruksista kuvataan äidiltä saatuna velvollisuutena ja vastuutehtävänä, joka on tärkeä hoitaa hyvin riippumatta siitä, tuntuuko huolenpitotehtävä aina mieluisalta vai ei. Halu asettua empaattisesti ymmärtämään, tukemaan ja auttamaan asiakkaita tulkittiin opiskelijoiden esseissä usein naisiseksi orientaatioksi.

Yhteiskuntamme rakentuu valtasuhteiden varaan, ja sosiaaliala pohjaa vahvasti toimintansa näihin samoihin rakenteisiin. Hännisen (2004, 77) mukaan sosiaalityön valta näkyy myös asiakastyön areenalla hienovaraisena suostutteluna pakkotoimintaan, ja hän kutsuukin tätä osuvasti huoltapitäväksi vallaksi. Tällainen huoltapitävä valta pitää sisällään niin naisille ominaisen empatiakyvyn ja luonnollisen hoivavietin toteuttamisen, sekä maskuliinisen huoltamentaliteetin, toimenpidekeskeisyyden, byrokraattisuuden sekä managerismin ja

tuloksellisuusajattelun. (Hänninen 2004, 82) Tämän vuoksi onkin perusteltua että molemmat sukupuolet ovat näkyvästi edustettuna sosiaalialalla. Näkyvyydellä tarkoitan miesten ja naisten jakautumista johtotehtäviin ja käytännön asiakastyöhön. Viitanen ja kumppanit kuvaavat vuoden 2007 tutkimuksessaan Tampereen yliopistollisen keskussairaalan sosiaali- ja terveystoimen kuntien ja kuntayhtymien keskijohdon (ylilääkäreiden, ylihoitajat ja sosiaaliohjaajat), sekä Pirkanmaan, Päijät- Hämeen ja Etelä- Pohjanmaan sairaanhoitopiirien lähiesimiesten sukupuolijakaumaa, joka oli molemmilla tutkituilla johtamistasoilla kokonaisuudessaan naisvaltainen. Keskijohdosta naisia oli 57% ja lähiesimiehistä jopa 74%. (Viitanen, Kokkinen, Konu, Simonen, Virtanen, Lehto. 2007, 19) Kuitenkin suurten suomalaisten yritysten pää- ja toimitusjohtajista vain noin kaksi prosenttia on naisia, kun taas elinkeinoelämän yrityksissä heitä on 11% (Aaltio-Marjosola 2001, 131).

Hänninen (2004, 83–84) on sitä mieltä että ihmisten kansa tehtävän työn huoltapitävän vallan vuoksi on mahdollista kyseenalaistaa modernin palkkatyöyhteiskunnan tarjoamaa kapeaa maskuliinisuuden mallia. Miesten odotetaan yleensä sosiaalityössäkin soveltavan teknistä järjenkäyttöä ja autoritäärisen vallan käytäntöjä, mutta huoltapitävä valta mahdollistaisi muitakin vaihtoehtoja: tunteiden käsittelyä, heikommista välittämistä ja heidän puolustamistaan, olivat nämä naisia, lapsia tai miehiä. On selvää että tällöin ollaan perimiehisyydelle vieraalla maaperällä, ja tässä kohden piileekin yksi sosiaalialan huomattavan naisistumisen syistä. Lahtela (2008, 35) nimeää tutkimuksessaan yhdeksi syyksi miesten toiminnallisuuden tarpeen. Tätä puoltaa myös se että vapaaehtoisorganisaatioista rikos- ja riita- asioiden sovittelussa oltiin muista poiketen tyytyväisiä miesten määrään.

Molempien sukupuolten tasainen näkyvyys Walkers- nuorisokahviloissa on ensiarvoisen tärkeää sillä se auttaa luomaan kuvaa tasa- arvoisesta ja keskinäiseen arvostukseen ja turvallisuuteen perustuvasta aikuisten yhteisöstä. Lisäksi osaan tehtävistä sopii vain naisille tai miehille ja siksi onkin tärkeää että kaikki tehtävät tulee täytettyä. Tällainen tehtävä on mm. ratsaaminen, jonka naiset suorittavat työtöille ja miehet pojille. Toisaalta taas fyysistä voimaa vaativiin tehtäviin miehet sopivat yleensä paremmin.

4 Motivaatio

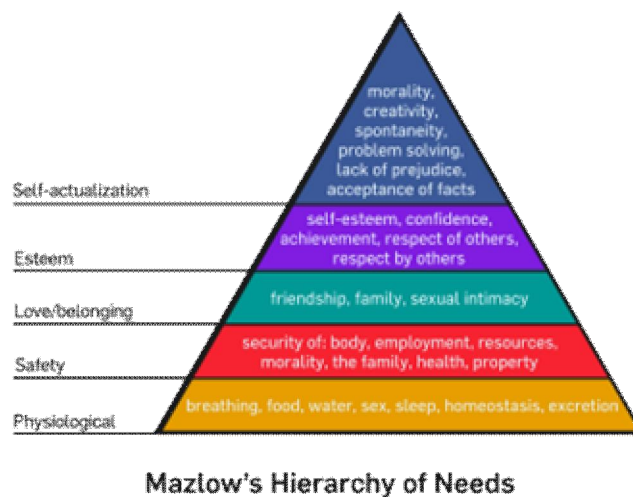
4.1 Yleisesti motivaatioteorioista

Motivaatiotutkimus on monimutkainen käsitteiden ja teorioiden verkko. Lehtinen ja Kuusinen (2001, 213) kuvaavat kirjassaan Fordin tutkimusta vuodelta 1992, jossa hän pyrki laatimaan kokonaiskuvan motivaatiotutkimuksen kentästä. Kirjaansa Ford kokosi yhteensä 32 erilaista motivaatioteoriaa, jotka kaikki rakentuvat eri käsitteistä ja jotka pohjautuvat eri tutkimuksiin ja niissä on käytetty eri mittareita. Ford osoittaa myös että vaikka eroavia

tutkimuksia ja tuloksia on näin paljon, on kaikkien taustalla sama tavoite, eli tutkia ihmistä motivoivia tekijöitä.

Tutustuessa motivaatiota käsittelevään kirjallisuuteen ei voi välttyä törmäämään Maslowin tarvehierarkian malliin. Se on iästään ja yksinkertaisuudestaan huolimatta yksi parhaiten perusteltuja ja kattavimpia näkemyksiä ihmistä ohjaavista tekijöistä. Perusteeksi riittää sen pitkäikäisyys ja ilmeinen kritiikin sietokyky. Ihminen on sosiaalinen eläin, mutta toimii aina henkilökohtaisen vietin tai tarpeen ohjaamana. Egoismi voi jonkun mielestä soinniltaan kuulostaa negatiiviselta termiltä, mutta tosiasia on että vaikka ihminen kuinka tekisi tietoisia päätöksiä muiden etua ajatellen, ohjaa päätöstä aina itsestä lähtöisin oleva tarve. Vapaaehtoistyön motivaatiotekijöistä keskustellessa törmää usein väittelyyn altruismin ja egoismin suhteesta, ja Yeungin ja Nylundin mukaan (2005, 89) nämä käsitteet menevätkin useissa tutkimuksissa hieman limittäin. Metsämuuronen (1995, 70) tiivistää kirjassaan Maslowin opin seuraavalla tavalla:

”Tarvealueen keskeinen teoria on Maslow’n tarvehierarkia- teoria, jossa alunperin esitettiin olevan neljä tarpeiden luokkaa hierarkisesti alimmasta ylimpään: fysiologiset tarpeet, arvostus tarpeet (esteem), sosiaaliset tarpeet, ja itsensä toteuttamisen tarve (self-actualization)”.

Kuvio 1.

Maslow'n mallin hierarkisuudella tarkoitetaan sitä että ihminen ei voi toimia ylemmällä tasolla ennen kuin alemman tason tarpeet on täytetty. Maslow'n tarvehierarkian käyttö teoreettisessa viitekehysessä olisi helppo ratkaisu. Sen ratkaiseva heikkous on kuitenkin sen hierarkisuus, jonka vuoksi se ei suoraan sovellu käytettäväksi vapaaehtoistyötä käsittelevään

tutkimukseen. Esimerkkinä tästä voidaan käyttää nk. nääntyvän taiteilijan tapausta, jossa taiteilija vaipuu niin syväälle työhönsä että unohtaa ruumiilliset tarpeensa. Yeungin mukaan Maslown mallin mukainen hierarkisuus ei sovi vapaaehtoistyön motivaatiotutkimukseen, sillä useat päämäärät ohjaavat vapaaehtoisen käyttäytymistä samaan aikaan. Toisin sanoen motivaatio kasvaa, jos toimintaan on monta syytä. (Yeung ym. 2005, 86)

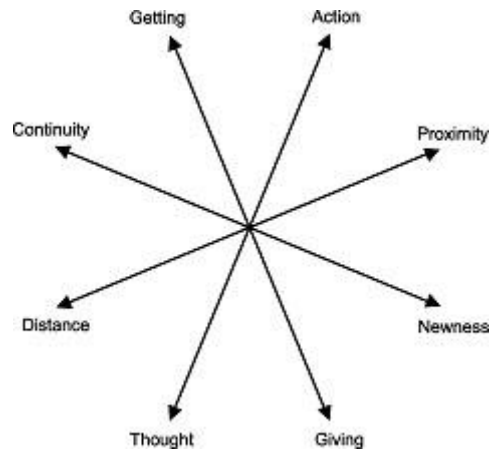
Clary on useaan otteeseen (1992, 1996, 1998) tutkinut vapaaehtoisten motiiveja laajan kvantitatiivisen tutkimuksen keinoin, ja sen avulla muodostanut niin kutsuttujen vapaaehtoistoiminnan funktioiden luettelon. Yeung tiivistää tämän listan kuuteen vapaaehtoistoiminnan motiivitekijään: arvot, ymmärrys, kunnioitus, sosiaalinen, ura ja suojele (Yeung ym. 2005, 88). Näiden funktioiden lisäksi Yeung esittelee kirjan seuraavassa artikkelissa omaan tutkimukseensa perustuvan mallin jolla hän kartoittaa vapaaehtoistyötä tekevien motivaatioon vaikuttavia tekijöitä. Kyseessä on fenomenologisella eli tutkimuskohteen alkuperäisen kontekstin säilyttävällä lähestymistavalla rakennettu innovatiivinen timanttimalli vapaaehtoistoiminnan motivaatiosta, eräänlainen koordinaatisto jonka esittelen seuraavassa luvussa.

4.2 Vapaaehtoistyön motivaatiotekijöiden timanttimalli

Timanttimalli rakentuu 18 haastattelun tiedoista, joista tutkija eritteli 767 vapaaehtoismotivaation elementtiä. Elementit hahmoteltiin neljän akselin kautta kahdeksankulmaiseen nk. timanttimalliin, jossa yksilöt ikään kuin vaeltavat vapaaehtoiskokemustensa aikana alla esitettyjen koordinaattien eri puolilla. Lisäksi aineistosta oli mahdollista erotella 47 vapaaehtoismotivaation kattooteemaa, joiden pariin palaan purkaessani tutkimukseni tuloksia.

Timanttimalli koostuu ääripäistä joista oikealle osoittavat kuvaavat vapaaehtoistoimijuuden ulospäin suuntautunutta puolta, eli toimintaa, läheisyyttä, uuden etsintää ja antamista. Vasemmalle puolelle osoittavat nuolet ovat itseen kohti suuntautuneita tekijöitä, eli saamista, jatkuvuutta, etäisyyttä ja pohdintaa. Yeung kuitenkin tähdentää että ääripäitä ei pidä arvottaa, tai tulkita altruismi- egoismi- dikotomiaksi, ja se kuvaa vapaaehtoismotivaatiota ilmiönä, ei yksittäisten haastateltavien käsityksiä. (Yeung ym. 2005, 108)

Timanttimallin kuva kuviossa 1:

Kuvio 2. (Yeung, 2004)

Saaminen- antaminen- akselin (getting- giving) saamisen päästä Yeung erotteli tekijöitä kuten itsensä toteuttaminen, henkilökohtainen hyvinvointi, palkitsevat toimintamuodot, emotionaaliset palkinnot (asiakkaiden tyytyväisyys), ryhtiä ajankäyttöön ja työkokemus. Antamisen päästä oli eroteltavissa kiinnostus tiettyyn asiakasryhmään (asiakkaiden erityistarpeet), halu auttaa, altruistiset luonteenpiirteet, halu levittää auttamisen periaatetta oman toiminnan kautta, vastavuoroisen tuen antaminen ja henkilökohtaiset elämäkokemukset. Materiaalista löytyi myös tekijöitä jotka eivät suoranaisesti olleet kummassakaan ääripäässä vaan jäivät niiden väliin. Sellaisia ovat keskinäinen apu, hyvän mielen tavoittelu, antamisen kautta saaminen ja henkilökohtainen kasvu.

Toisen akselin ääripäissä ovat jatkuvuus- uuden etsintä (continuity- newness). Jatkuvuuden päästä löytyi tekijöitä, kuten aihepiirin tuttuus, positiiviset kokemukset aiemmasta vapaaehtoistyöstä, oma elämäntapa, identiteetin ja luonteenpiirteiden toteuttaminen, palkkatyön jatkaminen tai korvaaminen eläkkeelle siirryttäessä sekä jaksamisen ylläpitäminen. Uuden etsimisen päästä löytyi kiinnostus uutta asiaa kohtaan, vastapainon hakeminen arkielämälle, oman elämäntapin laajentaminen, halu oppia uutta ja tarve henkilökohtaiseen muutokseen.

Kolmannella akselilla ääripäihin määrittyi pari läheisyys- etäisyys (proximity- distance). Etäisyyden puolelta löytyi sellaisia teemoja, kuten tarve vapaaehtoistoiminnan joustavuudelle, epäbyrokraattinen ilmapiiri ja etäisyys muihin ihmisiin. Tällä etäisyydellä tarkoitetaan hakeutumista tietyn asiakasryhmän piiriin jotta vältetään kanssakäymiseltä jonkin toisen ihmisryhmän kanssa. Läheisyyden päästä löytyi halu kuulua ryhmään, uusien ihmisten tapaaminen, yhteishenki, sanallinen vuorovaikutus, toiminnan sosiaalisuus ja kanavan löytäminen sosiaalisen vuorovaikutuksen edistämiseen.

Viimeisellä akselilla ääripäistä löytyi pohdinta- toiminta- vastapari (thought- action). Pohdintaa määrittivät sellaiset käsitteet, kuten oma arvot taustana, roolimallit, henkinen kasvu ja henkilökohtaisten asioiden läpikäyminen. Toiminnan puolelta löytyi tarve täyttää vapaa- aikaa, toiminnallisuus yleensä, sekä vapaaehtoistoiminnan organisointitapa.

Yeung on omalla alallaan pitkän linjan tutkija, ja timanttimallissa kiteytyy yhteen monen vuoden kokemukset ja usean tutkimuksen antama tieto. Malli itsessään on yksittäisen tutkimuksen tulos mutta sen taustalla vaikuttaa tutkijan monivuotinen historia alalla. Näin ollen pidän timanttimallia parhaana mahdollisena teorieettisena pohjana omalle tutkimukselleni.

5 Opinnäytetyön toteutus

5.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymys

Opinnäytetyössäni tavoittelin haastateltavien yksilöllisiä motiivitekijöitä tekijöitä ja näkemyksiä. Tästä syystä käytin tutkimusmenetelmänä teemahaastattelua, jonka toteutin ryhmähaastatteluna. Tarkoitukseni oli kuvailla niitä henkilökohtaisia tekijöitä jotka kiinnittivät Karvanaama- projektin miesten mielenkiinnon juuri Walkers- nuorisokahvilan tarjoamaan vapaaehtoistyöhön. Tutkimuskysymykseni on:

Minkälaiset tekijät motivoivat miehiä Walkers- nuorisokahviloissa tehtävään vapaaehtoistyöhön?

Kysymys on yksinkertainen ja rajaa aiheen käytännöllisistäkin syistä. Tein opinnäytetyöni yksin, joten halusin pitää materiaalin kompaktina ja helposti käsiteltävänä, menettämättä kuitenkaan tutkimuksen kannalta olennaista tietoa. Ryhmähaastattelua käytin sillä tavoittelin tilanteessa rentoa keskustelevaa tunnelmaa. Lisäksi koen että haastateltavat olisivat voineen tuntea yksilöhaastattelutilanteessa ylimääräistä jännitystä vieraan haastattelijan läsnäollessa ja se olisi voinut vaikuttaa vastausten laajuuteen. Tätä jännitystä toivoin ehkäiseväni haastatteleamalla miehiä tutussa ryhmässä.

5.2 Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä

Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on tutkimisen aikana muodostuneiden tulkintojen avulla nostaa esiin jotakin, joka on välittömän havainnon tavoittamattomissa. Oleellista ei ole totuuden etsiminen tutkittavasta asiasta vaan löytää kokemuksia ja käsityksiä, joiden avulla voidaan tehdä tulkintoja tutkittavasta asiasta. (Vilka 2005, 98)

Tutkimukseni tarkoitus on siis nostaa esiin vapaaehtoisten henkilökohtaisia motiiveja vapaaehtoistyön tekemiselle. Vilkan (2005, 97) mukaan laadullisella tutkimusmenetelmällä tehdyllä tutkimuksella on mahdollista tavoittaa myös ihmisen merkityksellisiksi koettuja tapahtumaketjuja, kuten oman elämän kulkua tai omaan elämään pidemmälle ajanjaksolle sijoittuvaa asiaa. Jokainen vapaaehtoistyötä tekevä ihminen tekee työtään henkilökohtaisista syistä ja näiden syiden selvittämiseen tarkoituksenmukaisin metodi on laadullinen tutkimus. Henkilökohtaisten tuntemusten numeerinen tai määrällinen mittaaminen on mahdollista, mutta kvantitatiivinen tutkimus ei millään voi saavuttaa samoja syvyyksiä kun kyse on ihmisten henkilökohtaisista kokemuksista ja tunteista, jotka ovat voineet rakentua monen kymmenen vuoden aikana. Lisäksi käytettävissäni ollut ryhmä oli kooltaan niin pieni että kvantitatiivisella tutkimuksella ei olisi saavutettu valideja tuloksia.

Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2004, 155) ovat koonneet kirjaansa laadulliselle tutkimukselle tyypillisiä piirteitä. Yhtenä näistä piirteistä he mainitsevat laadullisten metodien käytön, joiden avulla tutkittavien näkökulmat ja ääni pääsevät esille. Yksi näistä metodeista on teemahaastattelumenetelmä, jota siis aion käyttää tutkimusmenetelmänäni. Samojen tekijöiden myöhemmässä painoksessa (2009, 208) kuvataan teemahaastattelulle ominaisia piirteitä. Teemahaastattelun käyttöä omassa tutkimuksessani puoltaa mm. se kuinka haastattelutilanteessa teemat ja kysymykset olivat tiedossa, mutta tilanteen tuli pysyä mahdollisimman avoimena ja keskustelevana.

Laadullisen tutkimuksen käytössä on olennaista se kuinka se palkitsee kyvykkään käyttäjänsä. Esimerkiksi teemahaastattelun keinoin ja avoimilla kysymyksillä voidaan päästä hyvinkin syvälle haastateltavan henkilökohtaiseen sielunmaisemaan ja kokemuksiin, kunhan haastattelija kykenee määrittämään tarvitsemansa aineiston luonteen tarkasti. Tällä tarkoitan kokemuksellisen tiedon ja haastateltavan henkilökohtaisten käsitysten välistä eroa. Tieto, data, ja sen validius on kuitenkin se mitä tutkimuksessa tavoitellaan. Hirsjärven ja kumppaneiden (2004, 216) mukaan laadullisen tutkimuksen luotettavuutta kohentaa tutkijan tarkka selostus tutkimuksen toteuttamisesta. Tarkkuus koskee tutkimuksen kaikkia vaiheita. Aineiston tuottamisen olosuhteet olisi kerrottava selvästi ja totuudenmukaisesti. Esimerkiksi haastattelu- ja havainnointitutkimuksessa kerrotaan olosuhteista ja paikoista, joissa aineistot kerättiin. Samoin kerrotaan haastatteluihin käytetty aika, mahdolliset häiriötekijät, virhetulkinnat haastattelussa ja myös tutkijan oma itsearviointi tilanteesta.

Laadullisella tutkimusmenetelmällä tehdyn tutkimuksen tärkeä tehtävä on olla emansipatorinen, eli tasa- arvoinen. Tämä tarkoittaa, että tutkimuksen tulisi lisätä myös tutkittavien ymmärrystä asiasta ja sen myötä vaikuttaa tutkittavien tutkittavaa asiaa koskeviin ajattelu- ja toimintatapoihin. (Vilka, 2005, 103)

5.3 Tutkimusaineiston kerääminen

Opinnäytetyötäni varten järjestin kesäkuussa 2009 ryhmähaastattelun Helsingin Walkers-nuorisokahvilan miespuolisille vapaaehtoistyöntekijöille. Haastattelu tapahtui Helsingin kahvilan tiloissa Kampissa. Tilannetta ohjaavat kysymykset ja teemat olivat ennalta suunniteltu ja ne löytyvät liitteistä. Haastateltavat henkilöt valittiin yhteistyössä johtavan Walkers- toimintavastaavan kanssa. Valinta tapahtui sen mukaan kuka olisi haastatteluhetkellä saatavilla, sillä miestyöntekijöitä ei ole Helsingissä montakaan. Haastatteluun ei ollut pakko suostua, vaan osaanotto oli vapaaehtoista.

Lopulta ryhmähaastatteluun saatiin monien sähköpostien ja puheluiden jälkeen 3 osaanottajaa paikan päälle ja yksi puhelimen päähän. Ennen haastattelua kehotin miehiä puhumaan mahdollisimman suoraan tuntemuksistaan, ja lisäksi annoin heille luvan päästää keskustelun rönsyilemään vapaasti. Videoin haastattelun saavuttaakseni haastateltavien täydellisen tunnistettavuuden ja helpottaakseni litterointia. Puhelin oli kameran mikrofonin vieressä ja ohjasin äänen puhelimen kaiuttimeen. Puhelimessa olleen haastateltavan ääni kuului selkeästi kaikille huoneessa olijolle ja tallentui kameraan moitteettomasti. Haastattelu sujui ilman häiriötekijöitä, lukuunottamatta ulkopuolelta tullutta lievää melua joka ei kuitenkaan häirinnyt litterointia. Joissain kohden litterointia haastateltavien äänestä ei saanut riittävästi selvää, joten jätin tällaiset sanat ja lauseenosat litteroimatta välttyäkseni virhetulkinnoilta. Pois jääneet kohdat olivat yksittäisiä sanoja joten ne eivät vaikuttaneet tutkimuksen luotettavuuteen.

Osaanottajista kolme oli iältään alle neljäkymmenen ja yksi viisissäkymmenissä, kaikki olivat taustoiltaan kaikinpuolin keskiluokkaisia tavallisia suomalaisia miehiä. Yksi miehistä oli ollut mukana Walkersissa jo n. 10 vuotta, muut olivat aloittaneet pari vuotta sitten. Usealla haastateltavista aikaperspektiivi työhön oli lyhyt ja osaanotto toimintaan oli ollut vähäistä. Tämä vaikutti selkeästi tuotetun sisällön määrään yhden haastateltavan kohdalla. Muilta osin tilaisuus onnistui mukavasti ja tunnelma ryhmän kesken oli hyvä ja rento. Yllättävää oli kuinka yksi vähiten mukana toiminnassa olleista vastaili eniten ja laajimmin kaikkiin kysymyksiin. Kaikki ryhmän jäsenet tunsivat toisensa ennalta joten ylimääräistä jännitystä ei ollut havaittavissa kenelläkään. Yleinen ilmapiiri edisti tilanteen keskustelevuutta ja se näkyi ja kuului keskustelijoiden sanoissa ja eleissä. Tarjolla oli kahvia ja hedelmiä joilla osallistujien viihtyvyyttä parannettiin.

Haastattelu kesti n. 1h 10 minuuttia. Yksi haastateltavista joutui oman aikataulunsa vuoksi poistumaan tilanteesta tunnin täytyttyä, mutta hänen vastauksensa jäivät pois vain viimeisestä kysymyksestä. Tilaisuus sujui hyvin suunniteltujen teemakysymysten ohjaamana. Muutamassa kohdassa koin tarpeelliseksi syventää vastausta tarkentavalla kysymyksellä,

mutta muilta osin miehet tuottivat hyvää ja kompaktaa sisältöä vastauksillaan. Keskustelujen aiheista ei eksytty vaan teemojen muodostama punainen lanka säilyi läpi haastattelun.

5.4 Aineistonanalyysi

Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä tutkijan tavoitteena on löytää tutkimusaineistosta esimerkiksi jonkinlainen toiminnan logiikka tai tutkimusaineiston ohjaamana jonkinlainen tyypillinen kertomus (Vilkkä, 2005, 140). Koska tutkimukseni aineisto koostuu monen henkilön henkilökohtaisista näkemyksistä ja motiiveista, ns. tyypillisen kertomuksen löytyminen on epätodennäköistä. Jonkinlainen logiikka on kuitenkin todennäköisesti löydettävissä, sillä niinkuin Yeung (2002) toteaa, on auttamisen halu vapaaehtoistyöntekijöiden yleisin motiivi.

Aineistolähtöisen analyysin heikkouksien vuoksi päädyin käyttämään teoriasidonnaista analyysitapaa, koska haastatteluni teemat perustuvat osittain Yeungin timanttimallin teemoihin ja se on ohjannut tekemiäni ratkaisuja läpi koko prosessin. Tuomi ja Sarajärvi (2003, 98) pohdiskelevat kirjassaan analyysimenetelmien keskeisiä ongelmia, ja tulevat siihen tulokseen että aineistolähtöisessä tutkimuksessa taustalla vaikuttavat aina tutkijan itsensä tutkimukselle asettamat raamit, mm. jo käytetyt käsitteet ja menetelmät, joihin materiaalia yritetään sovittaa. Aineistoa käsitellessään tutkija ei näin ollen suhtaudu materiaaliin täysin subjektiivisesti. Kun teorieettinen viitekehys oli päätetty, olin läpi koko loppu prosessin tietoinen siitä minkälaista tietoa etsin ja kuinka sitä kauttaisin. Lisäksi Tuomen ja Sarajärven (2003, 116) mukaan teoriasidonnainen sisällönanalyysi etenee aineistolähtöisen analyysin tavoin aineiston ehdoilla. Ero tulee esille siinä miten abstrahoinnissa empiirinen aineisto liitetään teoreettisiin käsitteisiin. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi eroaa teoriasidonnaisesta analyysistä siinä että siinä teoria tuotetaan itse datasta. Teoriasidonnaisessa analyysissä aineisto sovitetaan ennalta tiedettyihin puitteisiin.

Tutkimuksen teemoja valmistellessani ja aineistoa käsitellessäni sekä luokitellessani tilanne eteni jatkuvasti timanttimallin kautta luonnollisesti peilautuen. Aineisto istui muutamaa havaintoa vaille vaivattomasti timanttimalliin. Tuomen ja Sarajärven (2003, 98) mukaan teoriasidonnaisessa analyysissä on tiettyjä teoreettisia kytkentöjä ja teoria voi toimia apuna analyysin etenemisessä. Lisäksi analyysistä on tunnistettavissa aiemman tiedon vaikutus, jonka merkitys ei ole teoriaa testaava vaan uusia ajatusuria aukova.

Analyysini lähti liikkeelle videoidun haastattelun litteroinnista. Tein litteroinnin n. 10 minuutin mittaisissa osissa usean päivän aikana pitäakseni mieleni selkeänä ja välttääkseni turhautumista. Näin takasin litteroinnin perusteellisuuden ja sen että mitään olennaista ei haastattelusta jää huomaamatta. Materiaalia haastattelusta syntyi 22 sivua. Sen jälkeen redusoin vastauksista löytyneet tutkimuskysymyksen kannalta olennaista tietoa sisältävät

lauseet ja loin niille pelkistetyt ilmaukset, jotka olivat joko yhden tai muutaman sanan mittaisia. Näistä ilmauksista muodostui luokittelun alaluokat. Tämän jälkeen lähdin sijoittelemaan materiaalia timanttimallin akseleiden ja niiltä löytyvien teemojen alle. Luokittelu oli melko vaivatonta sillä haastatteluni materiaali oli sisällöltään kovin lähellä Yeungin tutkimusta, jota käytin kantavana teorianani. En joutunut väkisin sovittamaan omaa materiaaliani timanttimalliin vaan se istui siihen helposti. Luokittelun yläluokat löytyivät timanttimallin akseleilta löytyvistä vapaaehtoisuusteemoista ja pääluokat akseleiden päissä olevista termeistä. Lisäksi materiaalista löytyi vastauksia jotka eivät suoranaisesti sopineet mihinkään timanttimallin teemaan, joten otin ne erikseen luokittelusta ja esittelen ne oppinäytetyössäni tutkimustuloksia käsittelevässä luvussa viimeisen alaotsikon kohdalla. Timanttimallin teemat ja motivaatioelementit löytyvät luettelon omaisesti Yeungin ja Nylundin kirjasta "Vapaaehtoistoiminta: anti, arvot ja osallisuus" (2005) sivuilta 124–125.

6 Tutkimustulokset

Kuudennessa luvussa esittelen tutkimustulokseni. Materiaalia jäi luokittelujen jälkeen melko vähän, mutta se on asiapitoista. Jaottelen materiaalin lukuihin timanttimallin neljän akselin mukaan, sillä näin tulokset ovat helposti luettavissa. Tämän lisäksi käytän suoria lainauksia, sillä niiden kautta lukijan on helpointa ymmärtää haastateltavien henkilökohtaisia näkemyksiä ja lisäksi välttään ylimääräiseltä tai harhaanjohtavalta tulkinnalta.

6.1 Saaminen – antaminen

Suuri osa haastattelujeni tuloksista oli paikannettavissa saaminen- antaminen akselilta ja ne painottuivat saamisen puolelle. Tämä oli tuttu ilmiö Yeungin (2005) tutkimuksesta, eikä se tullut yllätyksenä nytkään. Yhdistävä teema löytyi mielestäni miesten käytännönläheisestä ajattelusta. Henkinen saaminen ja palkitsevuus olivat läsnä vastauksissa, mutta syyt vapaaehtoistyön tekemiselle olivat hyvin käytännönläheisiä:

"...tää on mulle mun varsinaisen työn vastapaino.. pysyy mun elämän balanssi työn ja harrastuksen välillä aika hyvin tän walkersin kautta." (henkilö C)

Samansuuntaista käytännöllisyyteen kallistuvaa ajattelua henki henkilö B:n näkemys Walkersin vapaaehtoistyön tuomasta vastapainosta varsinaiselle palkkatyölle. Varsinaista henkistä tukea ei kuitenkaan koettu kovin tärkeäksi tekijäksi, sillä useilla oli omat sosiaaliset piirit joissa reflektoida turvallisesti tuntojaan. Tämä ei yllätä sillä itseään alalle parantamaan tulevat hakijat karsitaan vapaaehtoisuushakemisprosessin alkuvaiheessa haastattelun pohjalta. Tuen saamisen mahdollisuus ja tarpeellisuus kuitenkin tuli esiin ja se tunnustettiin hyväksi elementiksi:

”..tääl olis varmaan olkapää jos sitä tarvitse, halus sitte kertoo ennenaikasesta ejakulaatiosta tai ..mut varmasti jos, jos olis tiukkaa taloudellisesti ni kyllä..varsinki nyt ku tätä kahvilaa tehdään ni tääl on aina tarjolla safkaa, et kyllä sä täällä vähintään yhden ruoan saat päivässä, ja maukka mielellään lämmittääki sen vielä..” (henkilö A)

Ennen haastattelua tuli useissa keskusteluissa ja ohjauksissa yhteistyötahojen kanssa ilmi epäilyksiä siitä, saako niin miespainotteisesta ryhmästä irti tunnetta ja miten he kykenevät itseään ilmaisemaan. Tämäkin epäily korjautui ja olin yllätynyt kuinka painokkaasti haastateltavat kykenivät hyvinkin henkilökohtaisista asioista puhumaan:

”..joo, mä muistan viime vuoden riihimäki rock- festareille tuli sellanen tyttö joka, joka jutteli mun kanssa pitkään kahtena päivänä, ja se sano et kiva jutella aikuisen miehen kanssa ku hänel ei oo isää.. ni kyllä siinä niinku vähän melkein itkee tirautti ku tunsii itensä tarpeelliseksi..”
(henkilö A)

Haastateltavista kolme koki nuoret tärkeäksi ja itselle merkityksellisimmäksi asiakasryhmäksi, ja heidän todettiin olevan tärkeämpiä kuin vaikkapa uusien ihmissuhteiden löytyminen vapaaehtoisryhmästä. Tämä korostaa vertaistuen merkityksen vähäisyyttä haastateltaville:

”Kyllä mä oon lähteny pelkästään niinku lasten takia tähän näin, tai nuorten aikuisten ja lasten takia, et en niinkää hakeman uusia kavereita..” (henkilö A)

6.2 Jatkuvuus – uuden etsintä

Jatkuvuuden ja uuden etsinnän teemat saivat selkeästi eniten vastauksia Walkersin koulutuksien johdosta. Koulutusta osattiin arvostaa vaikka monet eivät siihen kovin aktiivisesti ottaneetkaan osaa. Eniten mainintoja tuli koulutuksen määrästä ja sen hyödyllisyydestä. Mielenkiintoinen ja ehkä miehininkin näkemys koulutukseen oli käytännön työn merkityksen tunnustaminen:

”Mä luulen että toi kaikista paras koulutus on kaikille on ollu toi käytännön työ verrat tuna näihin teorialuentoihin..saa välittömästi niinku sen palautteen ja pystyy sitä antamaan ja pelkästään seuraamalla mitä puuhataan ja tilanteethan muotoutuu aina nuorten mukaan ja sillä tavalla, ni kyl se on niinku eniten opettanu..” (henkilö A)

Varsinaisista koulutuksista mainintoja saivat Walkersin oma lähtökoulutus, ensiapu, järjestyksensvalvojakurssi ja puhejudokoulutus:

”..ja sit kylhä mä ainaki olen saanu koulutusta ihan hillittömästi siis..EA1 ja puhejudo ja nyt tää järjestyksenalvojakurssi..ihan arvokasta koulutusta.” (henkilö B)

”Itte en valitettavasti ensiapukursseille ehtiny enkä sinne järjestyksenalvojakurssille että ne olis varmaan mulleki ollu ihan hyödyllisii..” (henkilö C)

Koulutuksen ammattimainen järjestäminen pantin myös merkille:

”..suhtaudutaan mun mielestä hirveen ammattimaisesti.., mä oon käyny sen alkukurssin ja siinä mun mielestä keskityttiin hyvin laajasti ja kattavasti eri alueisiin..joku äsken edellisiä kysymyksiä kommentoi et mitä on saanu, ni kehu sit järkkärikurssia, ni toi on yks aika tärke osa- alue mitä voi laskee sitte saavansa niinku omaan arkielämään ja sen hyödyttämiseen, justiin ensiapukoulutukset sun muut, miten kohdata ihmisiä tietyissä tilanteissa.. hyvin laajaa ja kattavaa.” (henkilö D)

Jatkuvuuden teemaa lähestyttiin oikeastaan vain yhdessä puheenvuorossa, mutta löydös siitä oli sitäkin merkittävämpi:

”Mua kiinnostaa.. katu tota juttu ja lähiö, lähiöjuttu.. narinkkatorihan on ollu kaikista toimivin ja tääl on ihan yhtä lailla ku lähiössä saanu toteuttaa sitä itseensä, mutta katu kiinnosti, koska se on kiinnostanu nuorenaki..” (henkilö A)

6.3 Etäisyys – läheisyys

Vaikka vapaaehtoistyön sosiaalistavan näkökulman merkitystä ei vastauksissa ainakaan suoraan tullut ilmi, oli se kuitenkin ainakin taustalla läsnä:

”..sinne meni hyviä kavereita.. sosiaalista käymistä.. pysy itte baarista pois perjantaina.. sosiaalinen kauppa, kanssakäyminen ittelle suurin asia minkä takii..” (henkilö C)

Vastauksissa toistui sama kaava kuin saaminen- antaminen- akselin vastauksissa, eli haastateltavat eivät omalla kohdallaan kokeneet vapaaehtoisten sosiaalisen piirin tukea merkittävänä tekijänä, mutta tunnustivat sen tarpeellisuuden ja näkivät sen luomat edellytykset yksilön sosiaalistumiselle:

”..vähän syrjäytyneitä jotka hakee sitten jotain ryhmää ja löytyy täältä sen kodin, mistä löytyy sitten niinkun samanhenkistä porukkaa, ja luo jopa ihmissuhteita ja ystäviä ja ystävyysuhteita..”

(henkilö A)

Haastateltavien henkilökohtaiset motiivit tulivat myös mielenkiintoisella tavalla esille ja vaikka olettaa voisi niin niistä ei suoranaisesti ollut mahdollista vetää suoria yhteyksiä henkilön ikään. Siinä missä usein nuoremmille miehille toiminnallisuus, vauhti ja vaaralliset tilanteet ovat elintärkeitä elementtejä työssä jaksamiselle, niin vanhemmalle polvelle keskustelun merkitys ja tietyllä tapaa jopa filosofinen lähestymistapa asiakkaisiin palvelee parhaiten omia tarkoitusperiä. Tässä haastateltavien ryhmässä kuitenkin nämä monella tapaa miehiset motiivitekijät sekoittuivat mielenkiintoisesti:

”..tilanne ku tavataan nuori ja heidän kans keskustellaan.” (henkilö D)

”..mä oikeestaan tykkään siitä että se kohtaaminen nuorten ja walkers- työntekijöiden välillä on mun mielestä kauheen aito.. se on kauheen välitön kanssakäyminen ja siihen ei liity mitään tuputtamista tai mitään muutakaan, et se tapahtuu jos se tapahtuu.. mehän otetaan nuoret nuorina ja nuoret ottaa meitä aikuisina, tai aikuisina joille voi jutella, että siitä puuttuu niinku sellanen teennäisyys, se on kauheen reilua ja rehtiä.”

(henkilö D)

Vastakkaisia näkemyksiä käsittelen toiminta- pohdinta- akselin vastauksissa.

6.4 Pohdinta – toiminta

Pohdinta- toiminta- akselille osui vastauksia odotetusti hyvin pitkälti toiminnan näkökulmasta. Pohdinnan elementti oli kuitenkin myös läsnä:

”..mulla jäi vähän niinku oma nuoruus semmoselle asteelle et mä suljin itseni lasikuvun sisäpuolelle ja mä en muista siitä juuri mitään.. nyt sitä näkee näitten nuorten kautta..pystyy hahmottamaan, sitä omaa nuoruutta tulee deja vuita, passiivisesta muistista, mitä ei muistanukkaa, et on kokenu..fiiliksiä ja muita..tää on niinku auttanu jäsentämään omaa paikkaa tässä, freudilaisittain jostai lapsuudesta.” (henkilö A)

Osa vastauksista oli vaikea saada osumaan vain yhdelle akselille, esimerkiksi antamisen akselille paikantui havaintoja jotka hienosti kuvastivat yhden haastateltavan pohdiskelevampaa lähestymistä Walkersin vapaaehtoistyöhön:

"..ihmistä on vaan kiva tutkia ja analysoida, öö nuorta ihmistä erityisen kiva.. koittaa tulkita.."

(henkilö B)

"..mullaki on ikää sen verran et se oma nuoruus on kuitenkin kaukana ja maailma on muuttunu hirveesti ni.. näitten nuorten kautta pääsee vähän näkemää ainaki tän päivän maailmaa..siit saa sellasta peilipintaa.." (henkilö B)

Kahden edellisen esimerkin sijoittaminen pohdinta- toiminta- akselille olisi ollut houkutteleva vaihtoehto jo siitakin syystä että "tutkijana" olisin mielelläni suonut materiaalin leviävän laajemmalle skaalalle. Tosiasia kuitenkin on että niiden pohjalla oli kiinnostus erityisesti nuorta ihmistä kohtaan, eli näin ollen motiivi kiteytyy kiinnostukseen tiettyä asiakasryhmää kohtaan, eli asiakkaiden erikoispiirteisiin.

Toiminnan akselille painottunut materiaali oli eroteltavissa kahteen pääluokkaan, toiminnallisuuteen ja organisointitapaan. Vain yhdessä vastauksessa tuli ilmi tarve täyttää vapaa- aikaa. Vastauksissa korostui työn haasteellisuuden merkittävyys:

"Alunperin Kauhajoella esimerkiks oli ne huumeitten käyttäjät, nuoriso, joka saatiin sinne kahvilaan..ku tuli helsinkiin ni tääl oli venäläiset maahanmuuttajat jotka saatiin, saatiin sinne kahvilaan..mä tykkään et on siel enemmän mis ne ongelmat tai haasteet on.. lähiötoiminta palvelee enemmän sitä mitä varten mä oon tullu alunperin tähän."

(henkilö C)

"..enemmän toi vähän etsivämpi työ olis kivampaa, nää festarit ja lähiöbussi niinku toimii siihen.. toiminnallisempaa, miehisempää hommaa niinku.." (henkilö A)

Toinen vastauksia kerännyt tekijä oli siis organisointitapa joka jakautui kahteen osaan, hyvään johtamiseen ja matalan organisaation etuihin. Haastateltaville tärkeä tekijä oli, yllättävää sinänsä, vapaaehtoistyön vapaaehtoisuus:

"..et siel ei koskaan määrätä, vaikka ne vuorot laitetaan ni ne ei koskaan pidä paikkaansa.."

(henkilö A)

Vastauksissa tuli suoraan myös ilmi se kuinka pakottaminen johonkin tehtävään varmasti monen kohdalla tappaisi motivaation. Johtamiskulttuuri sai kiitosta myös koulusten järjestämisen kannalta:

”Mun mielestä Maurilla on hyvä ote siinä että pitää huolta et et.. kaikki kävis kursseja..kouluttautuis ja kehittäytyis..” (henkilö D)

Matalan organisaation edut kävivät ilmi myös suoraan kysyttäessä sosiaalialan ammattilaisen läsnäolon tärkeydestä. Tämä teema herätti paljon keskustelua niin haastattelutilanteessa kuin ohjausryhmässäkin.

”Mä en pysty kategorisoimaan et tää on sosiaalialan ammattilainen ja tää ei koska, koska yhtäläillä joku.. joka ei ole saanut siihen täydellistä koulutusta ni voi olla vähintään samalla tasolla, joku voi olla pidemmälläki kun.. sosiaalisissa taidoissa ja muissa että..” (henkilö A)

Yksi haastateltavista oli sitä mieltä että ammattilaista tarvitaan esimerkiksi ohjaamaan eteenpäin jos nuori on sellaisen avun tarpeessa mihin Walkersilla ei ole mahdollista puuttua. Toinen taas näki tärkeäksi jaetu kiinnostuksen nuorten kanssa tehtävään työhön eikä niinkään sitä millä taustalla ihminen on töissä Walkersissa. Lisäksi ymmärrys ja sosiaalisten taitojen merkitys tuli esiin tässä puheenvuorossa. Kokonaisuudessaan edellinen teema oli siinäkin mielessä erikoinen että sen tiimoilta tuli kaikilta haastateltavilta itsetuotetut mielipiteet, siinä missä monessa kysymyksessä yksi vastasi ja muut nyökyttelivät myöntävästi.

6.5 Timanttimallin ulkopuoliset löydökset

Materiaalista jäi myös yli vastauksia jotka eivät suoraan sopineet millekään timanttimallin akselille. Nämä vastaukset käsittelivät virkistystoiminnan merkitystä ja työstä saadun palautteen merkitystä motiivina. Kysyttäessä virkistystoiminnan merkityksestä haastateltavat vastasivat seuraavaa:

”..monipuolista..meil on se liikuntamyly missä mä.. se oli muuten joo, se, seki oli hirveen kiva se liikuntapäivä, varsinki mä tykkäsin siitä, osallistuin kaikkeen, varmaan 6 tuntii siel.. et, et, siel, sielläki huomas et kiva löytää saman henkistä porukkaa.” (henkilö A)

”Mä olin anjalankoskella.. reilu vuos sitte ja, ja sitte oli se kilpikonnabileet tuolla.voi olla et mul ei muuta sosiaalista elämää oo..” (henkilö B)

”Hyvä yhteishenki ja tarjontaa riittää vähintään, vähintään riittävästi..ainaki sähköpostijakelun mukaan on vähintään riittävästi virkistäytymispuolta.” (henkilö C)

Toinen ulkopuolelle jäänyt tekijä oli työstä saadun palautteen merkitys. Otin tämän yhdeksi teemaksi haastatteluun siitä syystä että työurani aikana ja harrastustoiminnassani olen huomannut palautteen antamisen tarpeellisuuden ja merkityksen ammatilliselle kasvulle.

Haastateltavat erottelivat vastauksissaan kaksi hyvin erilaista palautteenantajaa eli toimintavastaavan ja asiakkaat itse. Molempien tahojen antaman palautteen merkitys tunnustettiin ja havaittiin tarpeelliseksi:

"Kyl mä tykkään siitä että sit ku se palaute tulee nuorilta..nuoret on siitä hyvii et ne antaa positiivista palautetta mut kyl negatiivinen palauteki sieltä tulee, tulee hyvin, hyvin äkäsesti, voi tulla yllättävän suoraan, varsinki lievästi humaltuneelta nuorelta palautetta tulee sieltä kyllä..sitä kautta sitä oppii..sitte tulee niitaki tunteita tietysti että voi perkele, pitikö mun noinki mennä mölöttää sille nuorelle, et tää nyt vaan paheni tästä..mä saan sen palautteen kuitenkin, sen näkee heti itte siitä ja mä pystyn itte korjaamaan sitä mokaansa." (henkilö C)

"..tuntee itsensä tärkeäksi..walkersin palkalliset tekee meille selväks vapaaehtosille sen että meitäki tarvitaan ja muistaa kiittää aina..huomataan että me ollaan olemassa.." (henkilö A)

"..viranhaltijat erittäin kiitettävästi kyllä kiittää.." (henkilö C)

7 Pohdinta

7.1 Tulosten yhteenveto

Haastateltavat näkivät tekemänsä vapaaehtoistyön käytännöllisestä, paikoin jopa utilitaristisesta näkökulmasta. Tämä käytännönläheisen ajattelun alta paljastui kuitenkin myös tekijöitä jotka viittasivat henkisen puolen tärkeyteen, viitattiin sillä sitten henkilökohtaiseen eheytymiseen, keskusteluun tai sosiaaliseen yhdessäoloon. Pääosassa vastauksissa oli kuitenkin vaatimus toiminnallisuudelle, ja toiminnan "miehisyydelle". Varsinaista sankarillisuuden toivetta en löytänyt aineistosta, enkä myöskään haastattelutilanteessa sellaista osannut tulkita miesten eleistä tai ilmeistä. Työn vaikutuksen tiedostaminen yhteiskunnallisella tasolla on luultavasti kaikkien tiedossa, mutta viitteitä siihen ei tullut ilmi vastauksissa vaan miehet rajasivat sen vastauksistaan ulos.

Itse pidin yllättävänä tietoa siitä miten vähän haastateltavat kokivat virkistystoiminnalla olevan merkitystä. Moni totesi ottavansa osaa tällaiseen toimintaan hyvin vähän tai ei lainkaan. Uskoisin tämän johtuvan siitä että osa ryhmästä on ollut vasta vuoden verran mukana toiminnassa, eikä ryhmäytymisen prosessi näin ollen ole osalla kunnolla lähtenyt vielä käyntiin. Toisaalta vastauksissaa viitattiin myös siihen kuinka festareilla tehtävä työ toimii palkkatyön vastapainona ja virkistystoimintana sinänsä. Oman kokemukseni mukaan lähes kaikessa toiminnassa, missä miehet ovat tekemisissä keskenään, on vapaamuotoinen

yhdessäolo ja sosiaalinen vuorovaikutus hyvin tärkeää. Tällaista toimintaa voi olla vaikkapa koulunkäynti, urheilu, sen seuraaminen tai harrastaminen, talkootyöt, ja ansio- tai vapaaehtoistyö.

Olin yllättynyt siitä kuinka Yeungin timanttimalin taustamateriaalista ei löytynyt viitteitä palautteen antamisen merkitykseen. Itse tulkitseen tämän erona haastateltavissa ja heidän tekemänsä vapaaehtoistyön muodossa. Yeungin tutkimus keskittyi kirkon vapaaehtoiisiin ja materiaalista voi päätellä haastateltavien olleen pääosin eläköityneitä tai lähellä eläkeikää. Sen sijaan Walkersiin vapaaehtoistoihin ihmisiä houkuttelee nimenomaan työn toiminnallisuus ja haastava asiakaskunta. Lisäksi tämän tutkimuksen haastateltavista kolme on alle 40-vuotiaita ja yksi viisissäkymmenissä. Jo Walkersin asiakaskunnan vaativuus tekee palautteen saannin ja vaikeiden tilanteiden jälkipuinnin tärkeäksi. Lisäksi haastateltavat edustavat sitä sukupolvea jonka aikana työelämässä ollaan herätty palautteenannon ja keskustelevuuden tärkeyteen.

Mielenkiintoista materiaalia tuotti kysymys sosiaalialan ammattilaisen merkityksestä Walkersissa tehtävälle työlle. Vastauksissa todettiin mm. että ammattilaisen läsnäolo ei oleellisesti näy kahvilassa tai bussissa tehtävässä työssä. Itse tulkitseen tämän suuntaiset vastaukset positiivisena palautteena toimintavastaaville. Oman näkemykseni mukaan yksi hyvän johtamisen merkeistä on kyky toimia ryhmän tasolla, niin ettei johtajan tarvitse turvautua hierarkiaan tai omaan ylempiarvoisuuteensa taatakseen ryhmän toimintakyvyn. Hyvä johtaja myös kykenee toimimaan ryhmän osana ja johtamaan ryhmäänsä käyttämällä sen ymmärtämää retoriikkaa ja tekniikoita.

Muutamassakin vastauksessa sivuttiin vapaaehtoistyön yhteisöllisyyden aihetta ja miesten yleinen mielipide tuntui olevan että se ei ole merkittävä osa heidän motivaatiotaan. Sivulauseissa kuitenkin tuli ilmi muuta, kuten vaikkapa virkistystoimintaa käsittelevistä vastauksista voi lukea. Tulkitseen tämän niin että sillä viitataan siihen kuinka miehille työ itsessään, sen kohde ja sen merkitys itselle, on se ensiarvoinen motiivitekijä, ja sosiaaliset suhteet tulevat merkityksellisiksi ajan kanssa. Eihän ihminen koskaan tunne oloaan kotoisaksi uudessa ryhmässä välittömästi vaan siteen muodostuminen vie aina tietyn aikaa. Lisäksi uskon miesten olevan yleisesti pidättyväisempiä uusien ihmisten seurassa.

Miesten kyky puhua tunteistaan herätti paljon keskustelua ja ajatuksia opinnäytetyön suunnittelun aikana ja ennen haastattelua. Kulunut fraasihan sen jo kertoo kuinka suomalainen mies ei puhu eikä pussaa. Tähän perään voisi lisätä miljoona latteutta sukupuolemme jäyhyydestä ja kyvyttömyydestä analysoida omia tunteitaan, mutta se ei ole olennaista. Kyllä sitä ajatustyötä tapahtuu vaikka se ei tuopin tai saunavihdan takaa aina näykään. Tämä tuli todistettua useassa vastauksessa jossa miehet menivät hyvinkin syvälle

omiin tunteisiinsa ja menneisyyteensä sen kummemmin jännittämättä, antaen näin hyvin omakohtaista tietoa tähän tutkimukseen.

Yeung (2002, 32- 33) mukaan ehdottomasti yleisin suomalaisia vapaaehtoistyöhön motivoiva tekijä on *halu auttaa* muita ihmisiä. Yli 40% haastatelluista vapaaehtoistoimijoista kokee näin. Samassa tekstissä paljastuu että auttamishalun jälkeen seuraavaksi yleisin, joskin selvästi harvempi (16%), motiivi vapaaehtoistoimintaan on ylimääräisen vapaa- ajan käyttäminen johonkin hyödylliseen toimintaan, joka tarjoaa säännöllistä ohjelmaa päiviin. Allekirjoitan tämän myös oman tutkimukseni kohdalla. Vaikka aiheelle ei suotukaan järin suurta huomiota, kävi sen merkitys kuitenkin ilmi suoraan materiaalista.

Tutkimustulokset lähinnä vahvistivat ennakkokäsityksiä, joten niiltä osin tutkimuksen merkitys jää kovin kapeaksi niin sovellettavuudeltaan kuin informatiivisuudeltaan. Päälöydökset aineistosta olivat auttamisen halu ja miesten tarve käytännön läheiselle työlle. Tätä tarvetta korostettiin useassa vastauksessa ja monin eri sanakäantein, siinä missä sen vastapaino, eli keskustelun merkitys huomioitiin vain yhdessä puheenvuorossa. Toiminnallisuuden merkitystä ilmaistiin välillä suoraan ja välillä rivien välistä esimerkiksi puhuttaessa työn haasteista ja haastavaista asiakkaista. Myös työn toiminnallisuuden voi tulkita liittyvän käytännönläheisyyden tarpeeseen.

7.2 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Haastateltavani saivat itse päättää haluavatko osallistua haastatteluun. Heillä on myös vapaus olla vastaamatta kysymyksiin joihin he eivät tahtoneet vastata. Haastateltavien henkilöllisyydet pysyivät vain allekirjoittaneen ja Aseman lapset ry:n Walkers- työryhmän tiedossa. Ryhmä valikoitiin oman halukkuuden perusteella, eikä ketään pakotettu mukaan. Haastattelussa käsiteltiin miesten omia näkökulmia joten kaikki olivat itse vastuussa siitä mitä halusivat ottaa esiin, eikä tilanteessa käsitelty ulkopuolisiin liittyviä asioita.

Haastateltavien anonymiteetti säilyi läpi prosessin, video ja materiaaleja on säilytetty yksityiskoneella ja muistitikulla, ja ne tuhoetaan kun niitä ei enää tarvita. Esimies ei ollut läsnä tilanteessa, joten haastateltavien ei tarvinnut sensuroida puheitaan seurausten pelossa. Haastateltavat olivat kaikki vapaaehtoisia ja kykenivät olemaan ja puhumaan tilanteessa vapautuneesti, ilman painetta siitä että jotain heidän sanomaansa voitaisiin käyttää heitä vastaan tulevaisuudessa.

”Hyvä tieteellinen käytäntö tarkoittaa tiedeyhteisön tunnustamien toimintatapojen noudattamista, yleistä huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimustyössä ja tulosten esittämisessä, muiden tutkijoiden työn ja saavutusten asianmukaista huomioonottamista, omien tulosten

esittämistä oikeassa valossa sekä avoimuuden ja kontrolloitavuuden periaatteen kunnioittamista” (Tuomi ja Sarajärvi, 2003, 130.)

Vapaaehtoistyön tutkimuksella ei Suomessa ole vielä kovin pitkää historiaa ja tukijoiden piiri ei ole laaja, joten olen pyrkinyt kohtelevaan lähdemateriaalia sen ansaitsemalla kunnioituksella. Tutkimuksessa saavutettu tieto on puolueetonta, eikä siinä kuulu tukijan ääni, koska tutkimuksen teoriapohja oli niin vankka ja se ohjasi koko työn suuntaa. Teorian ulkopuolelle jäänyttä materiaalia ei yritetty väkipakolla sovittaa teorian raameihin vaan se tulkittiin uudeksi tiedoksi ja käsiteltiin omana kokonaisuutenaan. Tuomi ja Sarajärvi (2003, 133) käsittelevät kirjassaan luotettavuuden ja puolueettomuuden problematiikkaa. He keskittyvät erityisesti puolueettomuuden ongelmaan ja toteavat että periaatteessa laadullisessa tutkimuksessa tämä on hyväksytty tilanne sillä tutkija on tilanteen luoja ja tulkitsija. Tässä tapauksessa väitän kuitenkin teorian ohjanneen työtäni ja tutkimustulosten tulkintaa niin vahvasti että puolueettomuus ei ole ongelma.

Oma historiani Walkersin vapaaehtoisena ei merkittävästi vaikuttanut työssä saavutettuun tietoon. Työn tekemisen aikana toimin vapaaehtoisena yhden kerran Wanajarock-festivaaleilla. Se lähinnä helpotti yhteistyötäni Walkersin henkilökunnan kanssa jotka tunsin ennestään. Tästä syystä asiointi Aseman lapset ry:n toimistolla oli vaivatonta. Ohjausta ja keskustelutukea oli saatavilla lähes aina tarvittaessa. Tämän lisäksi sain käyttöönsä heidän ammattitaitonsa ja taustatietonsa aiheesta keskustelujen ja lainakirjallisuuden muodossa.

Tutkimukseni pysyi aiheessaan ja täten sen tuottaman tieto on validia. Tuomen ja Sarajärven (2003) esittävät kritiikkiä termien validiteetti ja reliabiliteetti käyttöön laadullisessa tutkimuksessa sillä ne ovat peräisin määrällisen tutkimuksen piiristä. Opinnäytetyössäni käsittelen haastateltavien henkilökohtaisia kokemuksia ja näin ollen on selvää että tulokset eivät ole toistettavissa, eli tieto ei olisi edellä mainitun kapean määritelmän mukaisesti luotettavaa. Mutta koska laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnista ei ole olemassa minkäänlaisia yksiselitteisiä ohjeita (Tuomi ja Sarajärvi 2003, 134–135) sen luotettavuus lepää työn linjakkuuden varassa. Teoriapohja työssäni on vakaa ja haastattelusta saatu materiaali on analysoitu ja luokiteltu teorian mukaisesti.

Lähteet

Maslow'n tarvehierarkia

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/e/e5/Mazlow%27s_Hierarchy_of_Needs.svg/400px-Mazlow%27s_Hierarchy_of_Needs.svg.png Luettu 14.12.2009

Raitakari, S., Vironkannas, E. 2009. Nuorisotyö ja sosiaalityö pelaavat samoilla kentillä.

http://www.nuorisotutkimusseura.fi/sivu.php?artikkeli_id=942 Luettu 18.12.2009

Yeung, A. B. 2004. Miksi vapaaehtoistoimintaan? Kansalaisfoorumi.

http://www.kansalaisfoorumi.fi/sivu.php?artikkeli_id=276 Luettu 26.11.2009

Aaltio-Marjosola, I. 2001. Naiset, miehet ja johtajuus. WSOY.

Granfelt, R., Kuronen, M., Nyqvist, L., Petrelius, P. (toim.) 2004. Sukupuoli ja sosiaalityö. PS-kustannus. Jyväskylä.

Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. Tammi. Helsinki.

Kananoja, A., Lähteinen, M., Marjamäki, P., Laiho, K., Sarvimäki, P., Karjalainen, P., Seppänen, M. 2007. Sosiaalialan käsikirja. Jyväskylä. Gummerrus.

Kuronen, M., Granfelt, R., Nyqvist, L., Petrelius, P. (toim.) 2004. Sukupuoli ja sosiaalityö. PS-kustannus. Jyväskylä.

Lahtela, M. 2008. "Voiko porsaasta kasvaa sika?" Yhteistyöstä voimaa ammatilliseen vapaaehtoistoiminnan kehittämiseen. Opinnätetyö. Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Lahtela, M., Mujunen, M. (toim.) 2007. Walkers Suomi - C- tason itseopiskelumateriaali. Aseman Lapset ry. Helsinki.

Lehtinen, E., Kuusinen, J. 2001. Kasvatuspsykologia. Werner- Söderström. Helsinki.

Metsämuuronen, J. 1995. Harrastukset ja omaehtoinen oppiminen. Sitoutuminen, motivaatio ja coping. Teoreettinen tausta, rakenneanalyysi ja sitoutuminen. Helsinki.

Tuomi, J., Sarajärvi, A. 2002, 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi. Helsinki.

Viitala, R. 2003. Henkilöstöjohtaminen. Helsinki. Edita

Viitanen, E., Kokkinen, L., Konu, A., Simonen, O., Virtanen, J. V., Lehto, J. 2007. Johtajana sosiaali, ja terveydenhuollossa. Kunnallisan kehittämissäätö.

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Tammi. Helsinki.

Yeung, A. 2002. Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskuntaa - Ihanteita vai todellisuutta? Helsinki. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistys YTY ry.

Yeung, A., Nylund, M. 2005. Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Vastapaino. Tampere.

Liitteet

Liite 1. Ryhmähaastattelun teemakysymykset

Kysymyksissä ei tarvitse eritellä mies- ja naisnäkökulmaa, sillä ryhmä koostuu pelkästään miehistä jolloin vastaukset edustavat ainoastaan miesnäkökulmaa.

Motivaatio

1. Miksi lähdit mukaan vapaaehtoistyöhön?
2. Mikä erityisesti Walkersin vapaaehtoistyössä kiinnostaa?
3. Mitä odotat saavasi vapaaehtoistyöltä Walkersissa?
4. Miten Walkers tukee vapaaehtoistyöntekijöitään?
5. Mitä mieltä olet Walkersin antamasta tuesta vapaaehtoisilleen?
6. Mitä mieltä olet Walkersin järjestämästä virkistystoiminnasta?
7. Mitä mieltä olet Walkersin tarjoamasta koulutuksesta?
8. Miten muuten vapaaehtoisia voisi tukea?
9. Miten tärkeäksi koet työskentelyn sosiaalialan ammattilaisen kanssa?
10. Millaisissa tilanteissa olet kokenut onnistumisia/epäonnistumisia? (kuinka usein)
11. Miten kehittäisit Walkersin vapaaehtoistyötä?
12. Vapaa sana

Liite 2. Esimerkki luokittelusta

Alkuperäisilmaisu

Alaluokka

Yläluokka

Pääloukka

<p>a: joo, mä muistan viime vuoden riihimäki rock- festareille tuli sellanen tyttö joka, joka jutteli mun kanssa pitkään kahtena päivänä, ja se sano et kiva jutella aikuisen miehen kanssa ku hänel ei oo isää.. ni kyllä siinä niinku vähän melkein itkee tirautti ku tunsittensa tarpeelliseksi..</p>	<p>Työn merkityksellisyys</p>	<p>Emotionaaliset palkinnot</p>	<p>Saaminen</p>
<p>d: no jos ei elämyksiä ni kokemuksia haen..se tulee sieltä henkiseltä puolelta se saaminen.</p>	<p>Kokemukset</p>		
<p>c: palkinto on kuitenkin tullu niistä kun on kohdannu sellasia nuoria aikuisia, aikuisia jotka aikanaa on ollu meidän asiakkaana walkersissa, ne on tullu sitte pysäyttämään, ihan normaalissa katuvilinässä..mutamat tullu pysäyttämään, että hei muistatko sillon aikaan miekka ja kivi, että kun hän imppas näitä liimoja ja veti viinaa sekasin, muistatko ku sä sillon selvittelit hänen päätään, nyt hän on mennu kouluun, ja saanu tyttöystävän ja elämä on mallillaan, ni isoin kiitos tulee tällasista..</p>	<p>Työn palkitsevuus</p>	<p>Palkitsevat työmuodot</p>	
<p>b: jotenki kokee onnistumista ku tuolla festareilla, siis toissapäivänä tuli se..vanhemmat tuli silleen kiittelee ja selvästi sit kyselee et mihin, et missä teil on niinku seuraava kohtaaminen, missä se voi olla..</p>			
<p>b: espoon kahvilassa.. avajaiset oli suuri suksee jossa jokainen koki varmaan</p>			

<p>onnistumista ku siel oli joku 120 nuorta kävi, suunnilleen niin paljon ku siel pysty käymään.</p>			
<p>c: tää on mulle mun varsinaisen työn vastapaino.. pysyy mun elämän balanssi työn ja harrastuksen välillä aika hyvin tän walkersin kautta.</p>	<p>Elämän tasapainottaminen</p>	<p>Henkilökohtainen hyvinvointi</p>	
<p>a: henkisellä puolella se tuki tulee varmaan lähinnä, varmasti jos mulla olis ongelmia, mä uskon että täältä löytyis ammattitaitoa, ja vaikei ammattitaitoa ni ainaki elämäkokemusta kanssaihmisiltä, jotka tukis tarvittaessa.. auronkirasvat ja särkylääkkeet saa ilmaseks.</p>	<p>Tukiverkosto</p>		
<p>a: tääl olis varmaan olkapää jos sitä tarvitse, halus sitte kertoo ennenaikasesta ejakulaatiosta tai ..mut varmasti jos, jos olis tiukkaa taloudellisesti ni kyllä.. varsinki nyt ku tätä kahvilaa tehdään ni tääl on aina tarjolla safkaa, et kyllä sä täällä vähintään yhden ruoan saat päivässä, ja maukka mielellään lämmittääki sen vielä..</p>			
<p>a: tää voi olla walkersin vahvuus että täällä on näin paljon vapaaehtosia joilla on omat expertiisit..ettei tää oo pelkästään sosiaalitoimen henkilöitä vaan meil on niinku erittäin heterogeeninen ryhmä, on sähkömiestä ja on kirjanpitäjää..on monialaosaamista ja nuorten kanssa tulee helposti, se hahmottuu et tää kaveri sopii tälle juttelemaan, tää tälle, et voi olla, toi soittaa kitaraa se voi hengata sen tykö, toi heittää koripalloo, toi osaa jopa palauttaa koripalloo..</p>	<p>Moniammatillinen ryhmä</p>	<p>Itsensä toteuttaminen</p>	

